

Akademia Górniczo-Hutnicza im. Stanisława Staszica w Krakowie

AGH UNIVERSITY OF SCIENCE AND TECHNOLOGY

TERMODYNAMIKA PROCESÓW KOROZJI WYSOKOTEMPERATUROWEJ

http://home.agh.edu.pl/~grzesik

Diagramy Ellingham'a-Richardson'a (Richardson'a-Jeffes'a)

Fizykochemia ciała stałego: fizykochemia_W1_Stabilność związków nieorganicznych.ppt

http://home.agh.edu.pl/~grzesik

S. Mrowec, *An Introduction to the Theory of Metal Oxidation*, National Bureau of Standards and National Science Foundation, Washington D.C., 1982.

Określanie ciśnień dysocjacyjnych

Przykład:

określić ciśnienie dysocjacyjne

NiO w T = 1000 °C

odp.: p (NiO) = 10⁻¹⁰ atm

Kolejność tlenków w zgorzelinie wielofazowej

Przykład: określić kolejność występowania tlenków w zgorzelinie powstającej na żelazie, utlenianym w powietrzu w 1000 °C

> odp.: $p(FeO) \approx 10^{-15} \text{ atm}$ $p(Fe_3O_4) \approx 10^{-12} \text{ atm}$ $p(Fe_2O_3) \approx 10^{-5} \text{ atm}$

Fe/FeO/Fe₃O₄/Fe₂O₃/O₂

$$\operatorname{Me} + \frac{1}{2}X_2 \Leftrightarrow \operatorname{MeX} (1)$$

gdzie: Me – metal; X_2 – utleniacz; MeX – produkt reakcji utleniania (zgorzelina, ang. *scale*)

$$\Delta \mathbf{G} = \boldsymbol{\mu}_{\mathrm{MeX}} - \boldsymbol{\mu}_{\mathrm{Me}} - \frac{1}{2}\boldsymbol{\mu}_{\mathrm{X}_2}$$

gdzie: ΔG – zmiana potencjału termodynamicznego reakcji (1); μ_i – potencjał chemiczny danego składnika

$$\mu_i = \mu_i^0 + RT \ln a_i$$

gdzie: R – stała gazowa; T – temperatura [K]; $a_i - aktywność danego składnika w układzie; <math>\mu_i^0$ – potencjał chemiczny danego składnika w warunkach standardowych, tj. przy jego aktywności równej jedności

Określanie ciśnień dysocjacyjnych, c.d.

W przypadku czystych substancji występujących w stanie stałym:

$$\mu_{Me} = \mu_{Me}^{0}$$
 oraz $\mu_{MeX} = \mu_{MeX}^{0}$

W przypadku substancji występujących w stanie gazowym:

$$\mu_{X_2} = \mu_{X_2}^0 + RT \ln a_{X_2} = \mu_{X_2}^0 + RT \ln p_{X_2}$$

$$\Delta G = \mu_{MeX} - \mu_{Me} - \frac{1}{2}\mu_{X_2} = \mu_{MeX}^0 - \mu_{Me}^0 - \frac{1}{2}\mu_{X_2}^0 - \frac{1}{2}RT\ln p_{X_2} = \Delta G^0 - \frac{1}{2}RT\ln p_{X_2}$$

W stanie równowagi termodynamicznej $\Delta G = 0$:

$$p_{X_2} = \exp\left(\frac{2 \cdot \Delta G^0}{RT}\right)$$

Z. Grzesik, "Thermodynamics of gaseous corrosion" in ASM Handbook, vol. 13a, p.90-96, ASM International, Materials Park, Ohio, USA, 2003.

AGH

Diagram fazowy układu Fe-O

David J. Young, "High temperature oxidation and corrosion of metals", Elsevier, Sydney 2016.

AGH

Z. Grzesik, "Thermodynamics of gaseous corrosion" in ASM Handbook, vol. 13a, p.90-96, ASM International, Materials Park, Ohio, USA, 2003.

 $\operatorname{Fe} + \frac{1}{2}O_2 \Leftrightarrow \operatorname{FeO}$

 $\operatorname{Fe} + \frac{1}{2}S_2 \Leftrightarrow \operatorname{FeS}$

 $3\text{FeO} + \frac{1}{2}\text{O}_2 \Leftrightarrow \text{Fe}_3\text{O}_4$

www.agh.edu.pl

 $2\text{Fe}_3\text{O}_4 + \frac{1}{2}\text{O}_2 \Leftrightarrow 3\text{Fe}_2\text{O}_3$

 $\operatorname{Fe}_2\operatorname{O}_3 + \operatorname{S}_2 \Leftrightarrow 2\operatorname{FeS} + \frac{3}{2}\operatorname{O}_2$

 $\operatorname{FeS} + \frac{1}{2}S_2 \Leftrightarrow \operatorname{FeS}_2$

www.agh.edu.pl

 $\frac{1}{2}\mathbf{S}_2 \Leftrightarrow \mathbf{S}_{\mathrm{liq}}$

 $O_2 + \frac{1}{2}S_2 \Leftrightarrow SO_2$

Ciśnienia cząstkowe gazów w mieszaninach
Układ tlen - siarka
(1)
$$S_2 + \frac{1}{2}O_2 \Leftrightarrow S_2O$$
  $p_{O_2} = \left(\frac{p_{S_2O}}{p_{S_2}}\right)^2 \cdot \exp\left(\frac{2\Delta G_1^0}{RT}\right)$
(2) $S_2O + \frac{1}{2}O_2 \Leftrightarrow 2SO$ $p_{O_2} = \left(\frac{p_{S_2O}}{p_{S_2O}}\right)^2 \cdot \exp\left(\frac{2\Delta G_2^0}{RT}\right)$
(3) $SO + \frac{1}{2}O_2 \Leftrightarrow SO_2$ $p_{O_2} = \left(\frac{p_{SO_2}}{p_{SO}}\right)^2 \cdot \exp\left(\frac{2\Delta G_3^0}{RT}\right)$
(4) $SO_2 + \frac{1}{2}O_2 \Leftrightarrow SO_3$ $p_{O_2} = \left(\frac{p_{SO_3}}{p_{SO_2}}\right)^2 \cdot \exp\left(\frac{2\Delta G_4^0}{RT}\right)$
 $N_s = 2n_{S_2} + 2n_{S_2O} + n_{SO} + n_{SO_2} + n_{SO_3}$
 $N_{O_2} = n_{O_2} + \frac{1}{2}n_{SO} + \frac{1}{2}n_{SO} + n_{SO_2} + \frac{3}{2}n_{SO_2}$

 N_s i N_{O_2} oznaczają całkowite ilości moli S i O_2 obecnych w systemie, n_{S_2} , n_{S_2O} , n_{SO} , n_{SO_2} , n_{SO_3} , n_{O_2} – ilość moli poszczególnych gazów w stanie równowagi termodynamicznej.

$$p_{i} = \frac{n_{i}}{\sum_{i=1}^{m} n_{i}} \cdot p_{tot}$$
gdzie n_i jest ilością moli składnika i, m – liczbą wszystkich składników w układzie, natomiast p_{tot} oznacza całkowite ciśnienie mieszaniny gazowej.

www.agh.edu.pl

AGH

ī

David J. Young, "High temperature oxidation and corrosion of metals", Elsevier, Sydney 2016.

David J. Young, "High temperature oxidation and corrosion of metals", Elsevier, Sydney 2016.

A.S. Khanna, Introduction to High Temperature Oxidation and Corrosion, ASM International, Materials Park, 2002.

Z. Grzesik, "Thermodynamics of gaseous corrosion" in ASM Handbook, vol. 13a, p.90-96, ASM International, Materials Park, Ohio, USA, 2003.

KONIEC